

LEELOKOOR „SÕSARÕ“ ARENGUKAVA 2015-2018

SISSEJUHATUS

Seto leelokoor "Sõsarõ" on asutatud 1973. aastal Tallinnas. Koori algtuumiku moodustasid ansambli "Leegajus" juures tegutsenud seto laulurühma liikmed (nn alg-Sõsarõ), kelle kokkukutsujaks oli Veera Virgo (sünd. Terak, 1935–2005). Ühenduse esimeseks juhiks oli tuntud rahvamuusika uurija ja etnograaf Igor Tõnurist (1973-1976), kes oli ka "Leegajuse" juht. Järgnevalt kujunes laulurühmast iseseisev koor, mida juhtis rahvaluuleteadlane Vaike Sarv (1976–1983). Pikka aega (1985–2008) oli koori kunstiliseks juhiks kunstiteadlane ja muuseumitöötaja Sulev Mäeväli. Seejärel oli koorijuhiks muusikaõpetaja Rines Takel (2008-2010). 2010. a algusest on juhik koori seto päritolu ajaloolane ja muuseumitöötaja Elvi Nassar. Vanuselt on „Sõsarõ“ teine leelokoor Eestis. Aegade jooksul on kooris laulnud üle 50 seto, viimastel aastatel on kaasatud koori liikmeid, kellel pole seto juuri.

Koori liikmed: Riina Kabi, Maria Kliimann, Helga Krepka, Maie Luga, Pille Luiga, Ene Lukka-Jegikjan, Elvi Nassar (killõ, sõnolinõ), Sulev Mäeväli, Lauri Orgse (pillimees, mittekoosseisuline) Helene Roosimägi (pillimees), Margit Salmar, Aili Soidla, Jekaterina Tikerpuu, Olga Tubli (killõ), Erika Velt, Linda Ülend (sõnolinõ) Carolyn Torger, Mari-Lii Hirsik, Ingrid Toomtal, Maie Reinaas.

Kooskäimise koht, organisatsiooniline kuuluvus: Aastaid tegutses MTÜ Seto lauluselts „Sõsarõ“ Tallinnas Õpetajate Majas. 2010. Aastast on selts Eestimaa Rahvuste Ühenduse liige ning harjutamiskohaks sai Hopneri maja (endine Matkamaja), üritusi peetakse endiselt Õpetajate Majas (endine Tallinna Haridus- ja Teadusala Töötajate Maja) Raekoja plats 14.

Repertuaar: Lauldakse ehedat leelot, venemõjulisi naljalaule (tšastuškasid) koori esinemiskavades ei ole. Praegustele liikmetele on laulusõnu otsinud ja viise õpetanud Sulev Mäeväli, kes J. Hurda „Setukeste laulude“ kogumikust saadud laulusõnu on kohandanud Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumi noodikogus leiduvatele viisinäidetele. Kolmel viimasel aastal on õpitud autentsete helilindistuste abil vanapärast laulmist, milleks on tellitud leelolaulude koopiaid Tartust Eesti Rahvaluule Arhiivist. Õpitud on ka leelonaistelt nagu Anne Linnupuu, Aleksandra Hade, Anna Kullimaa ja Anna Sepamägi. Kaks koorilauljad loovad ise laule, need on sõnolised Linda Ülend ja Elvi Nassar. Lisaks seto rahvalauludele on koori kavas ka vaimulikke laule (torpareid), vanu sõjalaule ja Kuusalu murdes mardi- ja kadripäeva laule, viimaseid on lauldud mardilaadal. Tantsitakse arhailisi seto tantse ja tantsumänge, kooril on kaks pillimängijat. Lisaks lauludele-tantsudele tutvustatakse ka seto rahvakalendri tähtpäevi, ehteid ja kombestikku, mida on võimaldanud hea koostöö SA Eesti Vabaõhumuuseumi, Eestimaa Rahvuste Ühenduse ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemiaga.

MISSIOON

Seto külakultuur ja leelo annab elujõudu tegijatele ja osavõtjatele. Meie missiooniks on pärimuskultuuri ja identiteedi hoidmine ning järjepidevuse säilitamine Tallinnas ja lähiümbruses elavate setode hulgas, tänapäevakultuuri mitmekesistamise ja rikastamine seto kultuuri eripära kaudu.

VISIOON

Sõsarõ leelokoori aktiivne ja järjepidev tegevus on inspiratsiooniallikas noortele muusikutele, eeskujuks ja toeks teistele rahvakultuurihuvilistele oma kombestiku propageerimisel ja kasutamisel.

SUURIMAD SAAVUTUSED

Tunnustused 2007-2013:

Setomaa „Aasta Tego“ auhind 2013
Eesti Folkloorinõukogu pärimuskultuuri auhind 2013
Eestimaa Rahvuste Ühenduse tänukiri-tunnistus 2013
Tallinna Kultuuriväärtuste Ameti tänukiri 2013
Eesti Rahvusliku Folkloorinõukogu tunnistus kõrgema kategooria omistamise kohta 2013
Eesti Rahvusliku Folkloorinõukogu tänukiri 2013
XVIII Seto Kuningriigi päev Obinitsas 2011 Linda Ülend - Seto kuninga sõnalisõ tiitel
XVI Seto kuningriigi päev Luhamaal 2009 Elvi Nassar – Seto kuninga sõnalisõ tiitel
Rahvusvaheline Etnokultuuride Festivali (Radaja festival) tänukiri 2009-2012
Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi tänukiri 2008
Eesti Rahvusliku Folkloorinõukogu tänukiri 2007, 2008

Trükised ja helikandjad:

1. „Sõsarõ“. Helikassett. 1984
2. Ansambel „Sõsarõ“. – Tallinna Haridus- ja Teadusala Töötajate Maja Setu Rahvalauluansambel. Vinüülplaat. Riia. 1984. „Melodija“. Koostajad Igor Tõnurist ja Vaik Sarv
3. „Sõsarõ“. Helikassett. Kooperatiiv „Kuldnokk“. 1994. Projektijuht Sulev Mäeväli.
4. „Sõsarõ“: tenoplaad. CD-plaad. Tallinn. 2005. Tallinna Helikasseti Tehase stuudio. Projektijuht Voldemar Ahone;
5. „Tulõ, sõsar, sa mäe pääle!“ – Seto Lauluseltsi „Sõsarõ“ koori laulud. CD-plaad. Tallinn. Eesti Rahvusringhääling. 2009. Projektijuht Rines Takel
6. „Sedä seto laulu...uus heliplaad ilmumisel. Ilmub tõenäoliselt 2015

Viimase viie aasta tähtsamad esinemised:

1. Eesti

- 1) BALTICA eelfestivalil 2010 ja 2013 a jaanuaris
- 2) Tallinna Vanalinnapäevadel 2010-2014
- 3) Eesti Vabaõhumuuseumis jaanipäeval, leivapäeval, mihklipäeval, jõuluprogrammis, Tele2 perepäeval ja firmapidudel 2010-2012
- 4) Turismimessil TourEst 2011-2013
- 5) Harjumaal Vasalemma mõisakoolis ja Vanamõisa laululaval memme-taadi lustipeol 2012
- 6) EMTA pärimuslaulu laulueriala üliõpilastele-praktikantidele 2011-2013
- 7) Talsipühadel, lihavõttekirmastel ja koori 40. aastapäeval Õpetajate Majas 2010-2014
- 8) Teiste leelokooride (Kullakõsõ', Liinatsuraq', Helmekaala' jt) aastapäevadel ning isikute juubelitel (Ingrid Rüütel, Anna Sepamägi, Sulev Mäeväli) aastatel 2010-2012, 2010-2014 Leiko, Siidisõsarõ'
- 9) Värskas leelopäeval (2010) ja Seto kuningriigi päevadel 2010-2014

2. Petserimaa

Petseri rajooni Radaja (Sigovo) küla. Rahvusvaheline etnokultuuri festival „Perridõ kokkotulõk“ 2007-2014.

3. Läti

Riia Ülikooli aulas Lätimaa Rahvuste Ühenduse festivalil 2012

4. Saksamaa

- 1) Schleswig- Holsteini muusikafestival 2013
- 2) Greifswaldi Muusikafestival „Nordisher Klang“ 2014

HETKEOLUKORRA ANALÜÜS

Tugevused

Sõsarõ leelokoor on Tallinnas tegutsenud 40 aastat. Koor koosneb erinevas vanuses liikmetest ning vanemad liikmed õpetavad nooremaid. Koor on kasvulavaks olnud mitmetele setokooridele Tallinnas. Kooriliikmed on meeleldi selgitanud seto külakultuuri traditsioone üliõpilastele- praktikantidele, õpetanud teiste kooride liikmetele leelotamist. Koori traditsiooniks on kokku tulla igal nädalal, et kuulata vanu leelolaulu lindistusi, harjutada uusi laule, tähistada kooriliikmete tähtpäevi ja peresündmusi. Seto leelo on UNESCO kultuuripärandis ning koor on alati osalenud seto kombeid tutvustaval suurüritusel „Seto kuningriigi päev“. Kooril on hea koostöö teiste leelokooride, rahvusühendustega ning sootskaga. Koor on jätkusuutlik ning 2014 aastal on koori lisandunud 5 uut liiget. Kokku on kooris 19 lauljat. Leelokooril on mitu eestlauljat ning killõütlejat. Kooriliikmed on suutnud säilitada omapäraseid rahvariided ja leelolaulu ning kombed, mis on muutnud ta koos teiste leelokooridega Eestis populaarseks.

Nõrkused

Sõsarõ koor tegutseb suurlinnas, tulenevalt kaugest vahemaast ja ühistranspordi hõredusest pealinna ja Setomaa külade vahel, on sidemed sünnikohaga harvad. Tellitud transport on kujunenud koorile üsna kalliks, mistõttu käiakse Setomaa üritustel vaid paar korda aastas. Töötavatel ja väikeste lastega kooriliikmetel on keeruline töö ja pere kõrvalt osaleda leelokoori üritustel, ajamahukatel nädalalõpuüritustel ja õhtustes proovides.

Võimalused

Tegutsevad aktiivsed seto kultuuri edendavad ühingud, mille liikmed on juba alustanud seto keele ja kultuuri õpetamist koolides.

Sõsarõ vanemad liikmed õpetavad välja noori liikmeid, erinevate kooride liikmed osalevad koos erinevatel üritustel.

Arenguvõimalusi loob ühisprojektides osalemine ja meedia võimaluste senisest aktiivsem kasutamine. Koostöövõimalusi avardab tulevikus SA Eesti Vabaõhumuuseumi seto talukompleksi valmimine.

Ohud

Kaovad ehedat leelot tundvad ja kandvad inimesed, noored tulijad on kasvanud linnas ning nende suguvõsas pole enam inimesi, kes on Setomaal elanud ja seto külakultuuriga kokku puutunud. Seto liikumise populaarsus kaotab värskuse. Kooriliikmete võimalused osaleda üritustel vähenevad seoses vahendite vähesuse või puudumisega. Projektide läbiviimine, rahastamisvõimaluste otsimine ühiskondlikus korras on töö ja pere arvelt keeruline.

EESMÄRGID JA TEGEVUSED 2015-2018

1. Koori jätkusuutlik toimimine, seto traditsioonilise eluviisi ja arhailise laulmistava tutvustamine noortele ja ka Eesti väliskülalistele.
2. Seto leelo tutvustamine ja rakendamine.
3. Eestlauljate ja killõdõ väljaõpetamine.
4. Koori väarikate teadjate Linda Ülendi, Mari Kliimani, Elvi Nassari jt laulurepertuaari ja -stiili õppimine.
5. Koostöö tugevdamine erinevate leelokooride ja rahvakultuuriansamblitega ning pärimuskultuuri viljelevate organisatsioonidega.

Eesmärk	Tegevus	Tulemus	Aeg
Koorilaagri korraldamine	repertuaari läbilaulmine ja uute laulude/tantsude õpe	Laulustiili täiustumine, repertuaari rikastamine, kvaliteetsem esitus	Vastavalt rahalistele võimalustele
Seto külakultuuri kombestiku tutvustamine	1.Seto kalendritähtpäevade tutvustamine 2.Seto pulmakombestiku tutvustamine	1.Koori liikmed ja nende pered tunnevad setu kombestikku 2. Üritustel osalejad on tutvunud seto pulmakombestikuga	2016
Leelo loomise põhimõtete teooria ja praktika	Õpetuse läbiviimine	Leelokoori liikmed tunnevad leelo loomise põhimõtteid, oskavad luua uusi laule	2017
Seto kirmaskitel osalemine	Kombestiku ja sellega seonduva repertuaari meeldetuletamine ja õppimine	mihkclipäeva kirmask Radaja kirmask talsipühade kirmask munapühadel jm	pidev
Esinemised	Esinemisteks valmistumine ja repertuaari koostamine, harjutamine	Kontsertide, festivalidel, pidudel jm esinemine	pidev
Koostöö: 1.Setomaa Valdade Liiduga,	Koori või tema esindajate osalemine	Setomaa Valdade Liidu liikmed on teadlikud	pidev

Setomaal	Setomaa Valdade Liidu üritustel	linnas elavate setode tegemistest ja eesmärkidest	pidev
2. koostöö Seto Leelotarkade Kogoga	Kogo koolitustel osalemine	Leelokoori Sõsarõ tegevus on kooskõlas Setomaa arengusuundadega	pidev